

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 519
van **CHRIS STEENWEGEN**
datum: 20 januari 2021

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Naleving mestregelgeving - Boetes in combinatie met cross compliance

De Nitraatrichtlijn (Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreinigingen door nitraten uit agrarische bronnen (Publicatieblad L 375 van 31.12.1991, blz. 1)) bepaalt dat de uitspoeling van nitraat naar oppervlakte- en grondwater moet beperkt worden. Het Vlaamse mestbeleid moet daarvoor zorgen. We stellen echter vast dat de kwaliteit van onze waterlopen niet meer verbetert, maar terug afneemt. De reden daarvoor is dat vanuit de landbouw(praktijk) er nog steeds te weinig aandacht gaat naar een juiste mestgift. Er worden jaarlijks dan ook heel wat inbreuken vastgesteld.

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) controleert onze landbouwers op de naleving van de mestwetgeving. Zij stelt jaarlijks inbreuken vast. Volgens het mestrapport 2020 werden in de periode 2016-2019, op basis van een risicoanalyse, in totaal 1527 bedrijven doorgelicht. In de periode 2016-2018 kreeg ongeveer 40% van deze bedrijven gevolgen. Dit percentage steeg tot 55% in 2019. Tegelijkertijd steeg bij de bedrijven met gevolgen ook het aandeel bedrijven met maatregelen van 60% in 2017 tot ongeveer 70% in 2018 en 2019. Het aandeel bedrijven die een boete opgelegd kregen, steeg van 20% in 2017 tot 52% in 2018 en tot 60% in 2019. In de beginjaren werden er meer waarschuwingen opgelegd en documenten gecorrigeerd zonder er een boete of maatregel aan te koppelen maar vanaf 2018 trad Bedrijfsdoorlichting strenger op.

VLM maakt daarvoor zelf pv's op en legt zelf ook boetes op. Maar, indien een landbouwer de regels niet volgt, voldoet hij mogelijk ook niet aan de cross compliance binnen pijler 1 van de Europese landbouwsubsidies. Om de rechtstreekse inkomenssteun te kunnen genieten, moeten landbouwers immers voldoen aan een aantal randvoorwaarden die Europa oplegt. Die zijn een afleiding van een aantal Europese richtlijnen die hun vertaling kregen in het Vlaamse milieubeleid.

VLM geeft de informatie van de overtredingen door aan de landbouwadministratie zodat die daar het passende gevolg aan kan geven. Zij staat immers in voor de uitbetaling van de inkomenssteun en voor het doorvertalen van eventueel niet gerespecteerde randvoorwaarden in een navenante korting.

1. Kan de minister aangeven volgens welk protocol informatie van de Mestbank aan het Departement Landbouw en Visserij werd doorgegeven?

- a) Op basis van welke basisprincipes en parameters beslist VLM/Mestbank om een dossier al dan niet door te sturen naar het departement. Doet VLM zelf de toetsing of een inbreuk op het Mestdecreet (of andere milieudecreet) in strijd is met de geldende randvoorwaarden uit het landbouwbeleid?
 - b) Volgens welk protocol maakt VLM deze informatie over aan het departement en volgens welk protocol wordt VLM/Mestbank door het departement geïnformeerd over het gevolg dat door het departement wordt gegeven aan de door hen gemelde inbreuken? Krijgt VLM/Mestbank ook inbreuken op mestwetgeving door van het departement die door controlediensten van het departement werden vastgesteld?
 - c) Binnen welke omstandigheden is het mogelijk dat een landbouwer op basis van dezelfde feiten, zowel een boete of sanctie kan krijgen opgelegd door de Mestbank als een korting op de inkomenssteun door het departement wegens het niet naleven van de randvoorwaarden? Waar dat wettelijk zo bepaald is dat gecumuleerde sanctionering legitiem is, wordt dat ook steeds toegepast?
 - d) Zijn inbreuken op de teeltvrije zone van 1 meter ook inbreuken op de randvoorwaarden van de eerste pijler? Zo ja, leiden die dan systematisch tot een korting op de inkomenssteun?
2. Kan de minister de volgende cijfers geven (jaarlijkse cijfers), voor de periode van 2016 tot eind 2020?
- a) Hoeveel dossiers werden door de Mestbank/VLM aan het departement doorgestuurd voor verder gevolg en welk aandeel daarvan was volgens de interpretatie van VLM een inbreuk op de randvoorwaarden van de 1ste pijler? Van hoeveel dossiers kreeg VLM/Mestbank procesopvolging van het departement?
 - b) Wat waren de vastgestelde overtredingen en per categorie het absolute aantal en het percentage van het geheel?
 - c) In hoeveel gevallen betrof het dossiers waar voor de Mestbank zelf conform geldende wetgeving reeds boetes had gevorderd of sancties uitgeschreven vooraleer het dossier werd doorgegeven aan het departement?

Vragen over hetzelfde onderwerp werden gesteld aan de ministers Hilde Crevits (396) en Zuhair Demir (519).

ANTWOORD

op vraag nr. 519 van 20 januari 2021

van **CHRIS STEENWEGEN**

1. De afspraken zijn vastgelegd in de beraadslaging van de Vlaamse Toezichtscommissie (VTC) van 31 juli 2013 (VTC nr. 26/2013). Zie bijlage.

- a. VLM stuurt alle vastgestelde inbreuken op het artikel 4 en 5 van de Nitraatrichtlijn, vertaald in het Vlaamse Mestdecreet, door naar het Departement Landbouw en Visserij.

Alle strafrechtelijke vervolgbare inbreuken op het terrein, die tevens in strijd zijn met de randvoorwaarden, worden in het lopende jaar doorgegeven. Inbreuken op de overschrijding van de mestbalans en vanggewasverplichtingen worden steeds na het opleggen van de sanctie en bezwaarbehandeling door VLM aan het departement doorgegeven.

- b. De afspraken zijn vastgelegd in beraadslaging 26/2013 van de VTC. VLM/Mestbank ontvangt van het departement meldingen van inbreuken.

- c. De strafrechtelijke of bestuurlijke sanctionering en de administratieve sanctionering alsook de kortingen op de inkomenssteun zijn cumulatief bij premiegerechtigde landbouwers en zijn afhankelijk van het sanctioneringstraject voorzien in de wetgeving.

De directe strafrechtelijke of bestuurlijke sanctionering en de administratieve sanctionering gebeurt autonoom door justitie, de afdeling Handhaving van het departement Omgeving of de Mestbank.

Naleving van de milieuwetgeving is een structurele premievoorwaarde binnen het Europees landbouwbeleid (GLB). Afhankelijk van de ernst, omvang en permanent karakter wordt een op voorhand vastgelegde korting (%) bij een premiegerechtigde landbouwer toegepast.

- d. De kaderrichtlijn Water is niet opgenomen als randvoorwaarde binnen het GLB waardoor een inbreuk op de teeltvrije zone als geheel geen directe invloed heeft op de uitbetaling van de rechtstreekse inkomenssteun voor landbouwers.

De 1-meter teeltvrije zone is evenwel opgebouwd uit een bemestingsverbod, een verbod op het gebruik van pesticiden en een verbod op groundbewerkingen langs waterlopen waarbij het bemestings- en pesticidenverbod ook zijn opgenomen in andere regelgeving. Een inkorting, via het Mestdecreet, blijft mogelijk wanneer meststoffen langsheen een geklasseerde waterloop, en dit binnen 5 meter van de waterloop, aangewend werden. Ook bij het aanwenden van bestrijdingsmiddelen langs geklasseerde waterlopen kan een inkorting op de premies volgen.

Wanneer de landbouwer de teeltvrije zone heeft geactiveerd als oppervlakte ecologisch aandachtsgebied (EAG) op de Verzamelaanvraag is een inkorting mogelijk voor elke inbreuk die werd begaan tegen de teeltvrije zone. Dit voor zover het minimale areaal aan vergroening niet meer gehaald wordt op bedrijfsniveau.

2. a. Alle balansboetes, opgelegd na een bedrijfsdoorlichting, worden doorgestuurd naar het departement Landbouw en Visserij voor een korting op de premies. Dit gebeurt gemiddeld 2 maal per jaar. Wanneer het departement een nieuwe berekening

uitvoert van de kortingen vragen ze een update van de verstuurde balansboetes op bij de Mestbank. Van de start van de bedrijfsdoorlichtingen (2016) tot nu gaat dit over 141 balansboetes.

Tussen 2016 en 2020 zijn 1088 overtredingen op de randvoorwaarden vastgesteld, waarvan 881 bij landbouwers (82%). De vaststellingen worden, na de verzending van het PV, aan het departement Landbouw en Visserij bezorgd. VLM krijgt bevestiging van de registratie. De korting op de premies wordt toegepast aan de hand van een sanctietabel. Op vraag van VLM bezorgt het departement bijkomende info omtrent de inkorting van de doorgestuurde dossiers.

b.

	2016	2017	2018	2019	2020	Totaal	%
Mestopslagen VLAREM	25	35	39	38	32	169	14%
Mestopslagen: kopakker	3	3	7	48	48	109	9%
Opbrengingen: afstandsregels	50	62	28	30	48	218	18%
Opbrengingen: emissiearm	50	54	56	61	48	269	22%
Opbrengingen: uitrijperiode	11	13	6	15	12	57	5%
Opbrengingen: nat of bevroren grond	3	0	7	7	2	19	2%
Lozingen	39	37	50	56	65	247	20%
Mestbalans	19	39	56	16	0	130	11%

De tabel bevat een overzicht van de vastgestelde inbreuken per onderwerp en per controlejaar.

De schendingen tegen de mestopslag (23%) en emissiearme aanwending (22%) vormen de belangrijkste inbreuken met randvoorwaardegevolgen. Ook lozingen (20%), overtredingen tegen afstandsregels (18%) en de mestbalans (11%) regelgeving geven aanleiding tot kortingen. De cijfers voor 'mestbalans' zijn mogelijk een onderschatting aangezien er nog boetes voor voorbije productie jaren kunnen opgelegd worden.

c. Aan alle aan het departement Landbouw en Visserij doorgegeven dossiers is een administratief of strafrechtelijk traject gekoppeld.

BIJLAGE

Afspraken vastgelegd in de beraadslaging van de Vlaamse Toezichtscommissie (VTC) van 31 juli 2013 (VTC nr. 26/2013)